

Mehmet Emin Bey

Mehmet Emin bey, esbak posta ve telgraf nazırı Ahmet Şükrü beyin^[1] küçük oğludur. 1259da^[2] İstanbulda doğdu. "Mehmet bey,, namıyla maruftur. Hanelerinde sureti hususiyede tahsili ilim ederek Kâmil efendiden de^[3] büyük biraderi Ali Haydar beyle^[4] beraber farisi okudu.

Muahharen üçü birlikte Parise gönderildi. Orada ikmali tahsil ettiler. İstanbula avdetlerinde Mehmet bey, Fatih medreselerinde birine devam eyledi. Hariciye nezaretinde terceme odasına dahil oldu.

Büyük kerimesi Şefika hanımefendinin ifadesine göre: Mısır Valisi İbrahim paşa zade Prens Mustafa Fazıl paşa, Yakacıkta halası Zeynep hanımefendinin^[5] ve Mehmet bey de pederinin köşkünde ikamet ettikleri sırada Namık Kemal bey, Nuri bey^[6], Ayetullah bey^[7] İskender bey zade Reşat paşa^[8], Ağâh efendi^[9] Pazarköylü Ahmet ağa ve diğer zevat birleşerek Yeni Osmanlılar cemiyetini teşkil ettiler.

[1] Esbak Bağdat valisi gürcü Necip paşanın oğludur. Sadrı esbak Mahmut Nedim paşanın büyük biraderidir. "Sağır Ahmet bey,, namıyla maruftur. 1294te vefat etti.

[2] Büyük kerimesi, Mehmet beyin, Ali Haydar beyden yedi yaş küçük olduğunu söylemesine nazaran 1259da ve 29 yaşında vefat eylediğini beyan etmesine göre 1262de doğmuş olması icap eder.

[3] Ahmet Kâmil efendi, Süleymaniyelidir. Pariste hukuk tahsil etti. Adliye ve rüsumat memuriyetlerinde bulundu. Berut rüsumat nazırı iken 1323de vefat etti. Sultan Abdülhamidin son zamanlarında Mirül'ümera ve izzetlü paşa olan meşhur arap Abdullah, bu zatın biraderidir.

[4] Dahilliye nezareti evrak müdürlüğünden mütekaiden 1332de vefat etti. Erbabı dânişten ve şuaradandır.

[5] Mısır valisi Mehmet Ali paşanın kerimesi ve sadrı esbak Yusuf Kâmil paşanın zevcesidir. Eshabi hayrat ve hasenattan ve emsali nadir nisvanı muhteremendir. 1301de vefat etti. Zevci fazlı ile müştereken mutasarrıf oldukları Veznecilerdeki konak, bir zaman darül'hayr idi. Şimdi de Darülfünun Fen fakültesidir. İçinde oturan muallimîn ve müteallimîni kıram, belki namlarını hayr ile yaderler.

[6] Vüzeradan gürcü Yusuf paşanın oğludur. Mabeyn kâtiplerinden ve Reji kumseri iken 24 cumade'l'ula 1324de vefat etti. Erbabı edep ve namustanadı. Tercemei halini ve menakibini havi olarak "NurülkemaI,, isimli bir eser yazmışım.

[7] Tercemei halî geçenki nüshada münderiçtir. Cemiyete dair orada malûmatı mufssala vardır.

[8] Son memuriyeti Kudüs mutasarrıflığıdır. 1321de vefat etti. Übedadan Ali Ferruh beyin pederidir.

[9] Çapan zadelereindir. (Tercemant ahval) gazetesini neşretmiştir. Atına sefiri iken 1303de vefat etti.

Mehmet bey, kolalı gömlek yerine mintan giyerek Fatih medreselerini dolaşır ve hocaları cemiyete ithal için çalışırdı. [1] Ahmet ağa da köyleri gezerek idareî meşrutanın fevaidini halka —dili döndüğü kadar— tarif ederdi.

Ebüzziya Tevfik bey “Yeni Osmanlılar,, namiyle ve tefrika suretile “Tasviri Efkâr,,a dercettiği eserde Kemal, Ayetullah, Mehmet, Nuri, Reşat, Mir’at sahibi Mustafa Refik[2] beylerin Belgrad ormanında ictimalarından bahsederken der ki:

“...İşte muahharen “Yeni Osmanlılar,, namiyle meydana çıkan cemiyeti inkılâbiyenin esasî o gün mevzuu bahs ve müzakere olur ki 1865 senesi efcenciyesi hazıranında bir pazar günüdür. O günkü müzakere, idareî mutlakanın idareî meşrutaya tahvili için ittihaz olunacak tedabiri evveliyeye, yani bir cemiyeti inkılâbiye teşkiline teğebbüs hakkında cereyan eder.,

Çırpıcı çayırında aktedilen içtimada Mehmet bey bir nutuk irat eyledi. O gün Ayetulla bey, cemiyeti pederi Suphi beye (paşaya), o da —sadrızam Âli paşaya münfail olduğu için— mütercim Rüştü paşaya haber verdiğinden hükümetce tedabiri tahaffuziyye ittihaz edilmesi üzerine Mehmet bey, Parise savuştu. Hini firarda pederinin Yeniköydeki yalışını memurini zabite basarak Mehmet beyi bulmak için yataklara şişler soktular.

Yalının etrafı günlerce muhasara ve tarassut edildiğinden Mehmet beyin pederi, sadrızam Âli paşaya şikâyetname yazdı. Müşarünileyh, kimden sorulsa cemiyetin reisi, Mehmet bey olduğu müttefikân söylendiğinden ve zabitenin tahkikatı da tamamile bunu müeyyit olduğundan tedabiri müttehazenin zaruri olduğunu ve kendinin mazur görülmesini kemali ihtiramla zeylen ve cevaben iş’ar eyledi[3].

Abdürrahman Şeref efendi “Yeni Osmanlılar ve huriyet,, ünvanlı makalede[4] der ki:

“Yeni Osmanlıların maksadı, Âli paşanın ağır ve ezici politikasına nihayet vermek ve devlette bir idareî ahrarane vaz eylemekti. Bunun için evvelâ Âli paşayı iskat ve saniyen onun yerine usulü cedideyi terviç ve huriyetkâr idareyi temin edici bir hey’et tedarik ve ikame eylemek lâzımgeliyordu. Programlarında icap ederse Âli paşayı izale etmek dahi varmış. Cemiyet halini alan bu gençler arasına ictima ile taatî ef-

[1] Pederim Mehmet Emin paşa merhum derdi ki: “Mehmet bey “Devlet ve millet batıyor. Sizin gibi erbabî haysiyet ve namusun gayret etmesi icap eder. Bir-fikte çalışalım,, devleti kurtaralım,, diyerek beni cemiyetlerine ithal etmeğe çalışırdı.

[2] 1282de kulerdan müteessiren vefat etti.

[3] Bu tezkire, Ahmet Şükrü beyin hafidi Necip beyin nezdinde bulunduğu halde vefatından sonra nerede kaldığını bilemediğini Şefika hanım söyledi.

[4] Sabah: 12 nisan 1334.

kâr eyledikleri gibi vesaiti icraiyelerini kararlaştırmak ve yeni kabineyi terkip edecek zevatı tayin eylemek üzere birgün de Ayasofya camiinde toplamp cereyan eden müzakerede ittihadı âra ile bir karar verememişlerdi [1]. Mehmet bey sedarete amcesi Mahmut Nedim paşayı ve diğerleri Ahmet Vefik efendiye tavsiye eyleyorlardı.

Cemiyetin ruhu ve reisi Mehmet beydi. Ziya bey [paşa] zümrei ahrardan olmak hasebile bilâhara Pariste genç Türklerin fikren ve mevki en büyüklere olmuştu. Ayasofya ictimamını müteakip keyfiyeti zabita haber alıp taharriyat ve takibatı şedideye başladı. Bir gece sağır Ahmet beyin yalısını elek elek aradılar. Miri müşarünileyhin büyük oğlu Ali Haydar bey merhum naklederdi ki:

Taharriden bir gece evvel geç vakit Mehmet bey, yahya gelip yanna bir miktar eşya aldıktan ve valdesi şekati maderane ile nükudi mevcudesini ve iki dal elmas iğne kendine verdikten sonra yalıdan savuşup Avrupaya firara muvaffık olmuş. Mahdumunun teşebbüsüne kâfi derecede muttali' olamayan Ahmet bey, hanesinde icra edilen taharriyatı narevadan müteessif olarak ertesi günü Ali Haydar beyi Fuat ve Âli paşalara arzı şikâyet için göndermiş. Ali Haydar bey, iptida kanlıcaya Fuat paşa yalısına geçerek ayak üzerinde paşaya hikâyeti hal edebilmiş. Ve onun tavsiyesi üzerine doğru Bebeğe Âli paşa yalısına inmiş, ve Âli paşaya pederinin maruzatını iblâğ etmiş. Ahmet bey, kıdem ve marufiyetinden ve hanesine yapılan muamele haysiyetsikenaneden habs ile ne cürüm ve kabahat işlediğini bilmediğini ve hükümeti seniyyece kendisinden emniyet münselip olmuş ise tağrada tensip ve irae olunacak bir mahalde ikamete müheyya bulunduğunu söylemiş imiş. Âli paşa "peder beyefendiye mahsus selâm ederim. Kendisine yerden göke kadar emniyetimiz vardır. Lakin zabite istihbaratında Mehmet beyefendinin ismi deveren edip duruyor. Kendisinden bazı şeylerin tahkiki lâzımgeliyor. Aranıyor, fakat bulunamıyor. Müsterih olsunlar, ve Mehmet bey nerede ise bulup hükümete göndersinler, hükümetin başka maksadı yoktur., gibi sözlerle Ali Haydar beyi nazikâne savmuş. Mehmet bey ile firara muvaffak olanlar Nuri ve Reşat beylerdi. Doğru Parise gittiler. Arkalarından Ziya bey ve Agâh efendi ve Namık Kemal dahi gelip Pariste toplandılar. Talebe ulûmdan Ali Suavi efendi dahi Istanbuldan kaçmıştı. Pariste buldukları müddetce Mısırlı Mustafa Fazıl paşa her birine alâmeratibihim aylık bağlayarak maişetlerini temin etmiştir.,

Sultan Abdülhamit'in hal'inden sonra Yıldız sarayından harbiye

[1] "Yeni Osmanlılar,, da cemiyete ve ictimalara dair tafsilât vardır.

daresine ve oradan kısmen Babıâliye naklolunan evrakın tetkikine tarafı hükümetten memur edilerek tetkikatta bulunduğum esnada müşarünileyhin dikte edip kurenasından Besim beye yazdırdığı mühim bir muhtıraya tesadüf eylemiş ve bilâhara Encümen mecmuasına dercettirmiştim. Sultan Abdülhamit o muhtırada der ki:

“... Hattâ birkaç defa sağır Ahmet beyin oğlu müteveffa Mehmet bey cemiyeti mezkûre âzayı müfsidesindendi. Murat efendi tarafından efendimize gelerek sultan Aziz merhumun aleyhinde çalışmak üzere kendilerile birleşmelerini teklif etmiş ve prensin sefahetinden bahs ile anın dahi tahtı saltanatı duramayacağını bilbeyan hertürlü eltaf ve inayati ve devletin ihyasını kendilerinden beklediklerini ilâveten ikna' ve iğfale çalışmıştı. Buna cevaben efendimiz, bendelerinden biri yani İsmet bey vasıtasıyla merhum Mehmet beye böyle efkâr ve niyatı fasidenin gayet muzır ve vahim olduğu ve kariben böyle birşeyin behemehal duyulacağı ve olvakıt gerek amcelerine ve gerek biraderlerine büyük bir hiyanet etmiş olacaklarından mada esas devletçe muzır ve vahim olan bir teşebbüse müşareket etmiş bulunacakları cihetle limabât böyle bir sözü istima' edemeyeceklerini ve eğer bir daha bu fikirle neztlarına gelecek olursa bir müfsit nazarile bakılarak hemen tevkif ve Sultan Aziz merhumun şerkurenasına teslim olunacağı ifade kılınmış ve bu vecih ile deff edilerek şerrü mefsedetine ihalei sem'i itibar buyurulmuştur. İşte bu misillü fesadattan anlaşıldığına göre prensin tahtı riyasetinde bulunan cemiyeti fesadiyei mezkûrenin ruzu şep mesaisi, merhumun hal'i veya katli hususuna münhasır...

Mehmet beyin, Sultan Abdülhamit'e nisbeti olup şehzadelüğünde ziyaret eder ve iltifat görürmüş. Hattâ Mehmet beyin vefatında müşarünileyh, bir zata pek sevdiğim bir zati zayı' ettim., dediğini o zattan naklen Ali Haydar bey söylemişti. Halbuki muhtırada Mehmet beyin “birkaç defa.. geldiği ve Sultan Abdülaziz aleyhindeki teklifinden dolayı “deff, edildiği beyan olunuyor. Hakikati hal bizce meçhuldür.

Mehmet bey ve rüfekasının firarlarından sonra İstanbulda giyaben icra kılınan muhakeme neticesinde — reisi cemiyet olmak itibarile— Mehmet beyin iydamına hükmedildi.

Pederinin o sırada Şiripençeden muhtarlık olduğunu haber alması üzerine —iydama mahkûmiyetinden haberdar olduğu halde— cizvit papası kıyafetine girerek İstanbula geldi. Yalılarında on beş gün kaldıktan sonra Parise avdet etti.

Rüfekasile beraber Pariste bulunduğu esnada Almanya-Fransa muharebesi zuhur eylediğinden fesli ve şalvarlı asker kıyafetinde fransız

ordusuna dühul ve harbe iştirak etti. Fransızlar bu hale taaccüp ve iştirakin sebebini süal eylediklerinde nice müddet memleketlerinde ikametle taayyüş ettiği halde memleketin muhtaç olduğu bir zamanda elden geldiği kadar ibrazı muavenete vicdanen mecbur olduğunu söyledi ve harbe girişti.

Fransız lisanında mahir olduğundan Pariste bulunduğu müddetce "Liberte,, gazetesinin başmuharrirliğini ifa etti.

Fransa imparatoru Napoleon, böyle zeki ve cessus bir cemiyet reisi görmek istediğini kendine tebliğ ettirdi ise de mahza hükümdar ve istip-datkâr olduğu için görüşmekten iba ettiği ve Sultan Abdülazizin Av-rupaya seyahatinde Mustafa Fazıl paşa, ayağını öpüp İstanbulla avdet ettiği için müşarüniyleh ile bir daha görüşmediği mervidir.

Fırarından biraz evvel akitleri icra olunan sadrı esbak Mustafa Naili paşanın kerimesi Salike hanımefendi ile yedi sene ayrı yaşadılar. Âli paşa, izdivaçtan sarfı nazar edilmesini tavsiye eylediği halde hanım, red ve zevcine karşı ibrazı vefa etti.

Amcesi Mahmut Nedim paşanın sedaretilinde —evvelce sadir olan— iydam hükmü aff olunarak İstanbulla davet ve memuriyet teklif olunduğu halde kabul etmedi ve maksadı aksası olan idarei meşrutayı tesise mu-vaffak olmadıkca avdet etmeyeceğini bildirdi ise de sözünde sebat edemedi. Zamanı fırarından itibaren Paris ve Oşi'de yedi sene kaldıktan sonra İstanbulla geldi. Menkûhesile izdivac etti, iki kızı tevellüt eyledi.

Buğazında zuhur eden Kanserden müteessiren 1291 senei hicriye-sinde yeniköydeki yalıda vefat etti. Rumelihisarı kabristanına defn olundu.

Mezar taşında şu kitabe[1] menkuştur:

Ey birader kabrini Allah pürnur eylesün   Ruhunu Bağt cinanda şadümesrur eylesün
Ağlayup herdem karındaşın Ali Haydar diyor   Ey birader kabrini Allah pürnur eylesün..

Esbak Bağdat valisi elhac Mehmet Necip paşazade utufetü Ahmet Şükrü beye-fendi hazretlerinin mahdumu âlikadîrleri merhum ve mağfurünleh Mehmet Emin heyefendinin ruhiçün elifatıha 1291,,

* * *

"Gülden,, namında 15 küçük sahifeden mürekkep mecmuai eş'arı 1288de tab olunmuştur. Nerede, hangi matbaada tab edildiği gösterilmemiş ise de İstanbulda basıldığı hurefundan anlaşılıyor. Avrupadan avdetinden sonra kendinin bastırılmış olması muhtemeldir. Nüshası enderdir, helki hiç kalmamıştır. Mündericatı: "Vahdet, bahariye, ayş, sitayiş, serzeniş,

[1] Yirmi iki sene evvel merhumun kabrini arayıp bulmuş, bu kitabeyi istinsah etmiştim. Mezartası halâ yerinde midir, tesviyei tarik esnasında binişan mı olmuştur, bilmiyorum.

hayf, firak, latife, sakiname, cihan dide bisyar... , ünvanlı manzumelerle beş müfretten, şair Hayalî'nin Mehmet beye hitaben ve cevaben söylediği Farisî bir muhammesten ibarettir.

"Bahariye,, , "üstadı azizim Hayalî'ye,, serlâvhasını havidir. Haya- li'nin muhammesi, buna cevaptır.

Hayali de Mehmet bey ve rüfekası ile birlikte Parişte bulunmuştu.

Recaizade Ekrem bey merhum Talimi edebiyat'ta "...Miri müşarün- ileyh, fevkalâde hüsnî tabiatı şairaneye malik olan ezkiyayı erbabı şebâ- tan idi. "Gülden,, namında beş on parça manzumeyi havi müntahap ve matbu eseri hakikaten şayanı mütaleadır,, diyor. Fillhakika "Gülden,,da görülen şiirleri, tab'ının kuvvet ve lefafetini isbat ediyor.

Siyasiyat ile uğraştığı kadar şiir ile de tevaggul etseydi pek güzel eserler vücade getirebilirdi. Ömrünün azlığı da eserinin azlığını icap edebilir.

Fakat — şair olan amcesi Mahmut Nedim paşanın — ve hü- yûk biraderi Ali Haydar beyin isrine ittibaan eyyamı sahavetin- denberi şiir ile iştilal etmiş olması melhuzdur. Bahusus tab'an şair olan bir zatın, beş on manzume ile iktifa etmeyeceği tabiidir. Bi- naenaleyh Mehmet beyin bütün eş'arı "Gülden,, muhteveyatın- dan ibaret olmamak, daha başka eserleri bulunmak lâzımgelir. Matbu nüshanın üstüne "birinci cüzü,, , işaret edilmiş olması da diğer cüzü'lerin vücuduna delâlet eder. Teessüf olunur ki ortada şiiri değil, bir satır yazısı bile kalmamıştır.

En eski arkadaşlarından ve birinci derecedeki takdirkârlarından reji kumseri Nuri bey merhumun evrakı madudesi arasında Mehmet be- yin bir tezkiresine tesadüf etmiş ve istemişim. Merhum "bu torhada nakadar kâğıt varsa hepsini al, fakat Mehmeddin tezkiresini alma, yadigâr olarak saklayacağım,, demişti. Vefatından sonra o kâğıtlar — şerri ceva- sisten ihtirazen — evlâdı tarafından yakılmıştır.[']

*
**

Mehmet beyin, zekâyı fevkalâde erbabından, cesur, cür'etkâr, önünü ve ardını gözetmez, olduğunu ve olacağını düşünmez, tabiri maruf ile kabına sığmaz bir zatı nadirül'emsal, yahut —nev'i şahsına münhasır— bir merdi garibülhal olduğu herhal ve kalinden tahakkuk ediyor. İyda- mına hükmedilen bir memlekete, iydamaına hükmedenler arasına papas kıyafetiyle gelmek, girmek ne cür'ettir. İnsan bu türlü hal ve hareketleri gördükçe, işittikçe "fartı zekâ âdemi mecnun eder,, demeye mecbur oluyor. Ah etmek ile ah işitmekle geçer ah Geldim geleli aleme her lahza zamanın Her lahzada bin türlü belâ hazırı nazır Her bir soluğumda geliyor ağzıma canım Sad hayf ki dünyada sefa görmedi gönüm Ukbada dahi böyle olur halî gûmanım.

['] Ekseriyetle Namık Kemal beyin, Sadullah paşanın, Tercemanı ehval gazetesi sahibi Ağâh efendinin, Yusuf Cemil efendi zade Âli beyin, Anadolu vilâyeti müfett- işi müşir Şakir paşanın ve diğer bazı zevatın mektuplarından ibaret idi. Bunlardan beş on tanesini almıştım.

Beytlerinde söylediği vecihle —zaten pekaz olan müddeti hayatı— uğraşmakla yıpranarak dünyadan kâm alamadı. Şedit ve seri' bir fırtına gibi gelip geçti. Yıkmadı, yıkıldı.

Efkâr ve ef'ali daha mutedil, ömrü daha mümted, tetebbuat ve tetkikatı daha vasi', tecribesi daha müsait olsaydı kendi, hayattan, memleket te kendinden elbette istifade ederdi.

*
**

Reji kumseri Nuri bey, hikâye ederdi:

Pariste bir gece âşinalarından bazı zevat ile madamları hazır olduğu halde milli marşlardan bahs olunarak Fransızlar, Türklerin milli marşları olup olmadığını sormalarıyla Mehmet bey, derhal arkadaşlarına tekbir edilmesini ihtar ettikten sonra "ârzu ederseniz milli marşımı terennüm edelim,, demiş. Fransızlar, memnuniyetle dinleyeceklerini söylemişler. Mehmet bey ve rüfekası, bülent âvazla ve kemali mehaletle tekbir etmişler.[1] Sami'in müteessir olarak takdiratta bulunmuşlar. Yalnız şu vak'a, Mehmet beyin fartı zekâsına hucceti katia add olunmağa layıktır.

*
**

Mehmet bey, Pariste buldukları esnada arkadaşlarına ziyafet çekeceğini söyleyip lokantaya gitmişler. Yenip içildikten sonra Mehmet bey "tütün alacağım, şimdi gelirim,, diyerek lokantadan çıkmış; arkadaşlar, hayli zaman avdetine intizar ettikten sonra lokantada daha fazla kalmaktan ve yanlarında lüzumu kadar para bulunmadığı için hesaplarını görememekten fena halde sıkılarak badelmüzakere lokantacıya itizar ederek borçlarını biraz sonra getirip vereceklerini söylemişler. Lokantacı, giden refikleri tarafından hesaplarının iki saat evvel tesviye edildiğini anlatmış.

*
**

Merhumun büyük biraderi Ali Haydar, biraderzadesi Necip, en yakın ve mahrem dostlarından Nuri beyler, eviddayı kadimemizden oldukları halde onlardan daha fazla, hattâ lüzumundan ziyade malûmat istihsal etmediğime, bahusus Nuri beyin mükerreren nakleylediği hadisatı muhimme ve fikaratı lâtifeyi —kuvvei hafızaya itimat— ederek kaydetmediğime müteessifim. Fursat elde iken ziyade malûmat alsaydım, hiç olmazsa kayd ettiğim mesmuatı havi evrakı — hini mütarekede hanemin ingiliz ve fransız kuvayı askeriyesi tarafından cebren işgali hengâmında— zayı' etmemiş olsaydım' şimdi bu sahifalarda Mehmet bey hakkında malûmatı mühimme vermeğe muktedir olurdum.

Nuri bey merhum, ihtarâtı mükerrerem üzerine — Avrupaya

[1] Müsiki üstatlarının ekâbirinden 1123de vefat eden İstanbullu Buhurî zade İtri Mûstafa çelebî tarafından "Segâh,, makamından bestelendiği mervidir.

azimelerine müteallik hatıratının bir kısmını yazmıştı. Bunda Mehmet beye ve rütekasına dair malûmatı müfide vardı. Müşarünileyhin vefatından sonra oğlu Yusuf bey, hatırat defterini bana tevdi' etti. Müteakiben haneleri hafiyeler tarafından taharrî edildi. Hatırat, nezdimde bulunduğu için ziya'dan kurtuldu. Muahharen hatıratı Yusuf beye iade ettim. Galiba bir zata verdi, ne olduysa oldu, hatırat yok oldu. Mamafî bugün Mehmedî de, Güldan'ı da bilen kalmadığından şu sahifalardaki malûmat —az çok— mucibi istifadedir.

*
**

Mehmet beyin Talimi edebiyat'a dercedilmiş olan birkaç mısraından başka ortada eseri yoktur. Güldan'ı ise —yukarda söylediğim gibi— bulmak kabil olmadığından —pederim Mehmet Emin paşa merhumun kütüphanesinde mevcut nüshadan— birkaç manzume nakl etmeği muvafık gördüm:

V A H D E T

Ağıktı cilve eğer bulmasa zillette hayat	Cilveli olmaz idi ana tecellâyı memat
Gulgülü sageri bezmi ezelin aksidir	Eyleyen sur ile her mürdeye tebriki haya
Her sıfat mazharı ism oldu zuhur etti cema	Cümle ism olsa gerek mazharı esmai sıfatt
Bu tecelli bu şunat, bu esma, bu sıfat	Zatta zahir olur hem, hem olur zatta zat
Zirâ balâhı görür halka hakikatle bakân	Yok hakikatta ne pesti, ne bülendi, ne cihat.

SERZENİŞ

Ey yadı bana enisü gamhar	Ey yadı bana rakipsiz yar
Yadın gibi dil bulur mu dildar	Yadında vefasızım vefavar
Yadınla bulur gönül teselli	Mecnununa yarıdır o leyli
Buldum hele ben vefalı bir yar	Yadında vefasızım vefavar.
Kârt dili zara yarlıktır	Her gamliye gamküsarlıktır
Yadın gönül almağa talepkâr	Yadında vefasızım vefavar
Yadın gibi yare oldu nail	Minbât eğer eder ise dil
Haksız mı olur fırakı inkâr	Yadında vefasızım vefavar

FİRAK

Ümmidî vaslı beni etti müptelayı firak	Meğer visali misîş baysi belâyı firak
Visalî istemeseydim fırakı çekmezdim	Beni cezayı ameldir kılan sezayı fırak
Harap bahçesiyim ben hazanı hicranım	Gurabı taliimin nevhastı nevayı fırak
Fıraka çare bulunmaz güzelbulundukca	Güzellerin kökünü kesmedir devayı fırak
Cihanda hoş yaşamak rahat etmek	Ne sür safayı visali, ne çek cefayı fırak
istersem	

“CİHANDİDE BİSYAR GUYED DÜRÜĞ,,

Sofrai ehli gınanın kofte harın görmüşüz Kâselisin hem hakirin hem kibarın görmüşüz
 Hâceği olmuş dolap kurmuşlarız vaktile biz Biz bedestanı cihannın kesbü kârın görmüşüz
 Nâlbendi çar suyu zillet olmuşsak da biz Bargiri devletin birçok kayarın görmüşüz
 Mem fakiri bikesin gönül ganişin görmüşüz Hem ganiî nakesin bin nabekârın görmüşüz
 Bir nihali nevrerin devşürmüşüz şeftalusun Botisanı vuslatın evvel baharın görmüşüz
 Baş açık divane olduk dağa düştük bir zaman Bizde vadii cünunun senksarın görmüşüz.

SAKİNAME'DEN

Meydir enisi dilfikâr	Meydir refiki gamkûsar
Meyle bulur şuride dil	Sabrü tesellii karar
Varını cihanda mey gibi	Gam ehline uygun nigâr
Girdikte sehpa şekline	Mecliste yeryer neş'eler
Nefhi nevayı can ile	Âyatı aşkı vahyeder
Rindanı bezme ney olup	Fartı safadan bîkarar
Gülhandi dilber aksi mi	Ya nağmei gulgul mu bu
Vakti seher gül aşkına	Ya dem çeker bülmül bu
Yahut kemali şerh ile	Vâdi visal eyler nigâr
Çeşmi süzölmüş handeden	Ruhsarı olmuş pürşirar
Kaymış miyanından kemer	Pistanın etmiş âşîkâr
Düşmüş sarılmış cismine	Aşk ile zülfü tarûmar
Ben sevdiğimle kalmışım	Demlerce mestü bîhaber
Görsem ki âcip çeşimini	Etrafa ettikte nazar
Altım çemen üstüm semen	Stnemde hab alüde yar

İbnül'emîn

MAHMUT KEMAL